

Dozenroosje

LESMAP

Een voorstelling van VZW Duizendeneen

Beste leerkracht,

Weldra bezoekt u met uw klas de muzikale theatervoorstelling Dozenroosje. De voorstelling is gericht naar kinderen vanaf 6 jaar. De voorstelling is gebaseerd op het thema van de daklozen, met inbreng van verhaallijnen uit het sprookje van Dorenroosje en behandelt verscheidene thema's: dakloos zijn, ambitie/dromen, mythomanie, ... Muziek speelt een belangrijke rol tijdens de voorstelling.

Tekstfragment

(voorstelling personage Dozenroosje)

Hallo

Dozenroosje, dat ben ik.

Weet ge hoe het komt dat ik zo heet ?

Ik ben geboren in een doos.

Allé eigenlijk ben ik een vondeling, ze hebben mij gevonden in een doos.

Stond allemaal in de krant, kijk maar (toont krantenknipsel)

Tuinbouwveiling Mechelen, dat stond er op die doos, Tuinbouwveiling Mechelen.

Daarom zeg ik altijd dat ik in een doos geboren ben.

Maar misschien kom ik gewoon uit een bloemkool ?

Toen ze mij gingen aangeven bij de gemeente, was het juist gemeenteraad. Iemand zette mij in mijn doos op de tafel waar die drie raadsleden rond zaten. Ze waren nog aan't wachten op de burgemeester. Altijd een beetje te laat, die burgemeester.

De raadsleden waren verschrikt: een baby op de vergadertafel van het gemeentehuis ! Dat hadden ze nog nooit meegemaakt. Ze stonden alle drie tegelijk op, hier en daar viel er een stoel om, documenten vlogen in het rond, waterglazen vielen om – op de de documenten.....

en ze staarden vol ongeloof en afkeer naar mij, in de doos.

Het eerste raadslid schudde zijn hoofd en sprak: wat kan daar nu uit groeien ? Alleen maar miserie.

Het tweede raadslid viel hem bij: tja een kind zonder ouders, dat is alleen goed voor malheur.

Het derde raadslid was al niet veel positiever: eerst van het ene weeshuis naar het andere en tot slotte de gevangenis.

INHOUD LESMATERIAAL

VOORBEREIDING DOZENROOSJE

A Voorbereiding op het theaterbezoek

B Voorbereiding op de voorstelling

- het thema: daklozen
- thema sprookje Doornroosje

NA DE VOORSTELLING

- algemene indrukken
- creatieve verwerking van de voorstelling
- het sprookje van Doornroosje en de parallellen met de voorstelling Dozenroosje

1) VOORBEREIDING Dozenroosje

A) Voorbereiding op het theaterbezoek:

Waarschijnlijk is het niet de eerste keer dat uw kinderen naar een theatervoorstelling komen kijken. Misschien kennen zij al een paar theatercode's. Maar zelfs dan is het belangrijk om hen op deze uitstap voor te bereiden. Hieronder vindt u een aantal suggesties voor een vlot verloop.

Het nabouwen van een theaterzaal met tafels en stoelen.

Met houten kistjes, tafels, banken,... kan een echt podium gebouwd worden. De kinderen zorgen ervoor dat de stoelen volgens een patroon geplaatst worden zodat iedereen kan zien wat er op het podium gebeurt. Eventueel kan er een (theater)doek worden opgehangen. Indien de leerkracht beschikt over spots (bijvoorbeeld tuinspots, zaklampen, bureaulampjes) is het fijn de ruimte helemaal te verduisteren en de kinderen voor te bereiden op wat komen zal. Misschien kunnen er reeds enkele kinderen optreden als 'technieker' en de lamp vasthouden.

Het nagebouwd theatertje kan er eventueel de hele week blijven staan zodat de kinderen hun fantasiespel over de voorstelling zelfstandig kunnen verwerken. De leerkracht kan de kinderen erop attent maken dat je stil moet zijn, want anders hoor je immers niet wat er gezegd wordt op het podium. Zorg er wel voor dat niet iedere reactie in de kiem gesmoord wordt. Spontaneïteit wordt nog altijd erg geapprecieerd.

Indien het niet mogelijk is om een theater na te bouwen, kan men nog altijd een miniversie in de bouwhoek laten maken. De kinderen kunnen voorgesteld worden door popjes. Ook dit kan de fantasie stimuleren.

Het dramatiseren van het verhaal

De leerkracht kan samen met de kinderen een theaterkoffer aanleggen met voorwerpen, attributen en kostuums die in de voorstelling worden gebruikt. De koffer kan in hun eigen theatertje blijven liggen, zodat de kinderen gestimuleerd worden om ermee aan de slag te gaan. Hieronder volgt een lijstje van gemakkelijk te vinden benodigdheden, die ook in de voorstelling Dozenroosje aan bod komen:

kartonnen dozen, papieren kroon, wat krantenartikelen en foto's, muziekinstrumenten

De kartonnen dozen hebben twee functies: enerzijds verwijzen zij naar de straatsituatie van de daklozen, anderzijds dienen zij als een soort legoblokken voor het bouwen van 'dromen'. Hier kan de fantasie van de kinderen gestimuleerd worden: waar kunnen deze dozen allemaal voor staan, wat kan je er mee bouwen ?

Het is mogelijk om het sprookje van Doornroosje reeds klassikaal te vertellen. Wees niet bang om te veel te verraden, kinderen houden van herhaling. Maar het is zeker niet nodig. De kinderen komen zelf wel tot theaterspel en zullen in de voorstelling dezelfde voorwerpen opmerken.

Werken vanuit de titel

Het is belangrijk de kinderen nieuwsgierig te maken naar de voorstelling. U kan dit doen door hen alvast de naam van de voorstelling die ze gaan bekijken te vermelden. De kinderen mogen gerust vrij associëren, soms levert het mooie verhalen op.

Welke associaties wekt de titel ?

Wat zou de link kunnen zijn met het sprookje van Doornroosje ?

Wat kan een dakloze met dozen ? Met grote dozen, met kleine dozen ?

B Voorbereiding op de voorstelling

- het hoofdthema: daklozen
- thema sprookje Doornroosje

het hoofdthema: Daklozen

Een dakloze is een persoon die niet voldoende middelen bezit om zich een onderdak te kunnen veroorloven; in België wordt die, in navolging van de Franse benaming ook clochard genoemd.

Oorzaken

Er zijn verschillende oorzaken waardoor iemand een dakloze kan worden. In gebieden waar werkloosheid welig tiert kunnen velen vaak geen werk vinden, waardoor zij bij gebrek aan een sociale uitkering (bijvoorbeeld in landen als de Verenigde Staten) geen geld meer hebben om een woning te betalen. In andere gebieden kan een dakloze wel werk hebben, maar dit werk brengt niet genoeg op om een woning te kunnen betalen.

Een aantal daklozen lijdt aan alcoholisme, verslaving aan drugs of een psychische ziekte.

Leven van een dakloze

Daklozen komen vaak terecht in een vicieuze cirkel. Zonder bijvoorbeeld een telefoonnummer of permanent adres kan een dakloze moeilijk nieuw werk zoeken of een uitkering aanvragen. Bovendien heeft de dakloze geen bankrekening om een eventueel salaris op te ontvangen, en zal hij waarschijnlijk door zijn verschijning in veel plaatsen niet eens te woord worden gestaan. Maar zonder inkomen kan hij geen adres, telefoonnummer, bankrekening of fatsoenlijke kleding krijgen.

Het leven op straat is meestal hard en gevaarlijk. Daklozen hebben geen toegang tot onderwijs of medische voorzieningen. Daarbij zijn ze vatbaarder voor misdrijven (vaak door andere daklozen), drugsverslaving, ziektes, lichamelijk en seksueel misbruik, mishandeling en in koudere klimaten onderkoeling of doodvriezen.

Daklozen zonder werk trachten aan geld te raken door te bedelen of te stelen, hoewel deze methoden weinig geld opbrengen. Lucratiever is geld te krijgen door tekenen op de straat, **muziek spelen** of andere vormen van vermaak. Ook zijn er vele initiatieven, zoals het verkopen van de daklozenkrant.

Verblijfplaatsen

Daklozen overnachten meestal op de volgende plaatsen. In veel gevallen wordt echter door de private of publieke organisatie die een gebied of gebouw in beheer heeft tegen daklozen opgetreden en worden ze (hardhandig) verjaagd.

Op straat, bijvoorbeeld op een bankje in het park of onder een brug;

In niet (meer) in gebruik zijnde gebouwen (kraken);

In zelfgebouwde sloppen, soms in sloppenwijken;

Auto's en andere voertuigen;

Publieke gelegenheden die 24 uur per dag open zijn, zoals (bus)stations, luchthavens, goedkope 24-uurs restaurants, universiteitsgebouwen etc.

Opvangcentra van liefdadigheidsinstellingen, bijvoorbeeld het Leger des Heils;

Jeugdherbergen, goedkope motels of hotels waar men in plaats van een kamer een bed kan huren;

Grotten en tunnels;

In Japan verblijven enkele duizenden daklozen 's nachts in internetcafés. Vrienden of familie. Deze categorie 'daklozen' is vaak moeilijker te herkennen. Speciale opvangcentra waar een dakloze alleen mag overnachten i.p.v. de hele dag blijven.

Hulpcentra

Er zijn hulpcentra voor daklozen, waar ze eten of onderdak kunnen krijgen. Voorbeelden hiervan zijn het Leger des Heils, Poverello, de voedselbank, CAW Artevelde (crisis-nachtopvang te Gent) en het Het Werk der Daklozen (Antwerpen). In Nederland zijn er instellingen zoals bijvoorbeeld in Amsterdam het Stoelenproject en in Utrecht de Tussenvoorziening (Sleep-Inn het Snurkhuis en de Nachtopvang in Zelfbeheer (NOiZ)); in Utrecht was er tussen 1936 en 1980 het Labrehuis van de Kruisvaarders van Sint-Jan. Behuizing krijgen met steun van de overheid is een betere oplossing, die op lange termijn de persoon in kwestie uit zijn vicieuze cirkel kan trekken. In het eerste decennium van de 21ste eeuw hebben de vier grote steden plannen gemaakt om alle daklozen binnen enkele jaren te huisvesten.

Aantal daklozen

In België bestaan geen officiële cijfers ten aanzien van het aantal dak- en thuislozen. Men kan enkel een beroep doen op schattingen van instellingen. Dit heeft vooral te maken met dat de term 'dak-en thuisloos' moeilijk gedefinieerd kan worden en verschillende verschijningsvormen kent. Er is sprake van een vrij grote randgroep die weliswaar niet op straat slaapt, maar desalniettemin geen permanent adres heeft. Het is bovendien moeilijk om de dak- en thuislozen te bereiken. Door deze schattingen krijgt men een eerste beeld van de groep van dak- en thuislozen. Men moet er zich echter steeds van bewust zijn dat het werkelijke aantal dak- en thuislozen hoger ligt, aangezien de dak- thuislozen die niet door de opvangvoorzieningen worden bereikt niet meegeteld worden.

Wat wel duidelijk is, is dat het aantal daklozen de laatste jaren permanent blijft toenemen. In sommige landen van de Derde Wereld is de ellende van de daklozen schrijnend, met miljoenen kinderen en volwassenen die op straat leven en werken.

Terminologie

Het woord dakloze kan worden gezien als een politiek correcte term voor zwerver. Er valt een onderscheid te maken tussen 'dakloos' en 'thuisloos'.

Thuisloos zijn betekent meer dan 'geen dak boven het hoofd hebben'. Deze engere kijk noemen we dakloosheid. Geen onderdak hebben kan te maken hebben met armoede, verslaving, een psychiatrische ziekte, ... maar ook eenvoudigweg met een ramp zoals het afbranden van een huis, een overstroming, enz. Iedereen kan dakloos worden, maar niet iedereen beschikt over dezelfde mogelijkheden om het probleem op te lossen en voor eigen onderdak te zorgen.

Verschillende gradaties van ontankering kunnen vastgesteld worden:

'Letterlijke dakloosheid' (bijvoorbeeld na brand)

Het wonen biedt een kans op zeer belangrijke ankerpunten op persoonlijk, relationeel en maatschappelijk vlak. Wonen is voorwaarde om ergens een identiteit te kunnen vestigen.

'Tijdelijke thuisloosheid' (weggelopen jongeren, mishandelde vrouwen, scheidingen...)

Bij deze vorm van tijdelijke thuisloosheid is reeds ontankering aanwezig. Hier zijn breuken in het bestaan zichtbaar. De sociale verankering is bedreigd of gebroken, maar er zijn nog aanknopingspunten voor een herstel op korte of lange termijn.

'Chronische thuisloosheid' (bijvoorbeeld bij langdurig zwervers, kartonslapers, ...)

Hier blijkt ontankering uit de afwezigheid van ankerpunten. Het netwerk van sociale relaties waaraan elke mens als sociaal wezen behoefte heeft, is totaal of zeer verregaand afwezig. Dit leidt tot een opeenstapeling van problemen. De betrokkenen glijden af naar een 'leven dat nauwelijks of niet beantwoordt aan de menselijke maatschappelijke normen en waarden'.

thema sprookje Doornroosje

(De versie van Grimm)

De bekendste versie van het sprookje is door de gebroeders Grimm opgetekend en gaat als volgt: Een koning en koningin verlangen al heel lang naar een kindje, maar dit gebeurt maar niet. Als de koningin zich baadt, kruipt er een kikker uit het water en zegt: als het jaar voorbij is, zul je een dochter ter wereld brengen. Inderdaad bevalt de koningin na een jaar van een meisje en de koning organiseert een groot feest. Behalve familie, vrienden en kennissen nodigt hij ook de wijze vrouwen uit, zodat zij het kind een goed hart zouden toedragen.

Er zijn dertien wijze vrouwen in het rijk, maar de koning heeft slechts twaalf gouden borden en hij besluit daarom één vrouw niet uit te nodigen. Na het feest schenken de wijze vrouwen het kind wondergaven, zoals deugd, schoonheid en rijkdom. Elf wijze vrouwen hebben hun wondergave al gegeven, maar dan komt plots de dertiende binnen. Ze is boos omdat ze niet is uitgenodigd, en neemt wraak. Ze voorspelt dat de koningsdochter zich zal prikken aan een spintol als ze vijftien is, en dit niet zal overleven.

De twaalfde kan de vervloeking niet opheffen, maar kan deze wel verzachten. De prinses zal niet sterven, maar honderd jaar slapen. De koning laat alle spintollen in het hele koninkrijk verbranden, terwijl de goede wensen van de wijze vrouwen uitkomen. Het meisje is mooi, ingetogen, vriendelijk en verstandig en iedereen houdt van haar. Als ze vijftien wordt, zijn haar ouders niet thuis. Ze loopt door het kasteel en klimt in de oude toren. In de torenkamer ziet ze een oude vrouw met een spintol die vlas zit te spinnen.

De prinses weet niet wat een spintol is, en als ze hem wil pakken prikt ze zich. Ze valt op een bed en komt in een diepe slaap. Iedereen in het kasteel heeft hetzelfde lot, ook de paarden in de stal, de duiven op het dak en de vliegen aan de muur. Zelfs het vuur beweegt niet meer in de haard en het vlees houdt op met pruttelen. De kok, die net het koksmaatje een klap wilde geven, de hofhouding en de koning en koningin vallen in slaap als de wind gaat liggen. Rond het kasteel gaat een doornhaag groeien en op een gegeven moment is het kasteel niet langer te zien, zelfs de vlag op het dak is verborgen.

In het land ontstaat een gerucht over de mooie slapende Doornroosje en vele koningszonen proberen door de haag te dringen. Dit lukt hen niet, want ze komen vast te zitten in de stekels, en ze sterven stuk voor stuk. Op een dag komt een koningszoon die al van zijn grootvader hoorde over Doornroosje. Hij weet dat velen stierven, maar wil toch een poging wagen. De honderd jaren zijn verstreken en als de jongen bij de doornhaag komt, ziet hij enkel mooie bloemen. De bloemen wijken uiteen als hij loopt en sluiten zich weer achter hem.

De koningszoon ziet iedereen in diepe slaap in het kasteel en komt bij de toren. Hij ziet Doornroosje op het bed in de torenkamer en kust haar omdat ze zo mooi is. Als zijn lippen haar raken, ontwaakt ze en kijkt hem vriendelijk aan. Ieder mens en dier in het kasteel ontwaakt als ze samen de trap afdalen, ze gaan door met wat ze honderd jaar geleden deden.

Het paar trouwt en het huwelijk wordt groots gevierd, ze leven vrolijk en blij tot het eind van hun leven.

NA DE VOORSTELLING

Hierbij geven wij u enkele suggesties voor een naverwerking. U kan deze verwerking koppelen aan enkele creatieve opdrachten, die u terugvindt in de voorbereiding.

1) Algemene indrukken: Na afloop is het goed de kinderen eerst vrijuit over de voorstelling te laten vertellen.

Vonden ze het mooi?

Vonden ze het een droevig verhaal?

Was het een grappig verhaal?

Wat vonden ze het leukst?

Wat vonden ze helemaal niet fijn?

Wie waren de verschillende personages ?

Wat deden ze allemaal?

2) Creatieve verwerking rond de voorstelling:

Er kunnen verschillende opdrachten gekoppeld worden aan de voorstelling:

-laat de kinderen een doos ontwerpen voor een dakloze (wat zijn de minimum vereisten om ergens te kunnen leven)

-dat kan zowel al tekenend op papier, als door met karton aan de slag te gaan en maquettes te maken

-als er bij de voorbereiding een theatertje is gemaakt, kunnen de kinderen bepaalde scènes uit de voorstelling naspelen en herinterpreteren (door vragen te stellen zoals: waarvan zou jij dromen als je totaal geen geld had ? Wie zijn de verschillende personages en welk verleden zouden zij kunnen hebben)

3) Het sprookje van Doornroosje en de parallellen met de voorstelling Dozenroosje

Doorheen de voorstelling zijn een paar parallellen (of tegenstellingen) met het sprookje opgebouwd. De kinderen kunnen bevraagd worden of ze zelf parallellen hebben ontdekt. Hier zijn er een paar:

-de titel verwijst naar het sprookje Doornroosje en het dakloos zijn en in een doos moeten overleven

-Doornroosje is een zeer verlangd kind, Dozenroosje is een vondeling

-bij de geboorte van Doornroosje komen een aantal goede feeën allerlei goeds voorspellen voor de nieuwgeborene, alleen de laatste fee voorspeld negatief. Bij de geboorte van Dozenroosje zijn

het de raadsleden die allerlei negatief voorspellen en is het de laatst aangekomen burgemeester die goeds voorspeld

-Dozenroosje droomt van een kasteel, waarin ze wel honderd jaar zou kunnen slapen

-Als Dozenroosje rozen ziet groeien, weet ze dat ze daar haar kasteel moet bouwen

Doornroosje in haar 'dozenbed'